

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi julkisista hankinnoista ja laiksi kilpailuneuvostosta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi julkishallinnon hankintoja koskeva yleislaki. Sopimus Euroopan talousalueesta (ETA) sisältää yksityiskohtaisia määräyksiä valtion, kuntien ja kuntainliittojen sekä eräiden muiden hankintayksiköiden hankinnoissa noudatettavista menettelytavoista. Lailla julkisista hankinnoista ja sen nojalla annettavilla säädöksillä täytettäisiin ETA-sopimuksesta aiheutuvat velvollisuudet. ETA-sopimus edellyttää, että riippumatta hankintojen suuruudesta, hankinnoissa on noudatettava avoimuuden ja syrjimättömyyden periaatetta.

Toinen lakiehdotuksen päätarkoitus on pyrkiä lisäämään kilpailua julkisen hallinnon hankinnoissa. Hankintayksiköt velvoitettaisiin kilpailuttamaan tekemänsä hankinnat nykyistä laajemmin. Perimmäisenä tavoitteena on kustannusten säästö. Julkisen sektorin hankintojen arvioidaan olevan Suomessa arvoltaan noin 60 miljardia markkaa vuodessa. EY:ssä on arvioitu, että julkisten hankintojen tehokkaalla kilpailuttamisella saataisiin aikaan 5—10 %:n säästö.

Laki julkisista hankinnoista olisi luonteeltaan puitelaki. Se koskisi valtion, kuntien ja kuntainliittojen viranomaisten lisäksi evankelisluterilaista kirkkoa ja ortodoksista kirkkokuntaa sekä eräitä muita oikeushenkilöitä, joiden katsotaan kuuluvan julkishallintoon. Lisäksi lakia sovellettaisiin ETA-sopimuksen edellyttämässä laajuudessa valtion liikelaitoksiin ja eräisiin yksiköihin, joiden toimialaan kuuluu vesihuolto, energiahuolto, liikenteen harjoittaminen tai teletoiminta.

Hankinnalla tarkoitetaan tavaroiden ja palveluiden ostamista, vuokraamista tai siihen

rinnastettavaa toimintaa sekä urakalla teettämistä.

Laissa säädettäisiin hankinnoissa noudatettavista periaatteista, tarjousten pyytämisestä sekä tarjoajien ja tarjouksien valinnasta. Tarjousmenettelyyn osallistujia olisi kohdeltava tasapuolisesti ja syrjimättä. Hankintayksikön olisi käytettävä hyväksi olemassa olevat kilpailumahdollisuudet. Hankinta olisi tehtävä mahdollisimman edullisesti. Tarjouksista tulisi hyväksyä se, joka on hinnaltaan halvin tai kokonaistaloudellisesti edullisin.

Laissa olisi myös säännöksiä oikeusturvakeinoista lainvastaista hankintamenettelyä vastaan. Kilpailuneuvosto voisi ETA-sopimuksen edellyttämässä tapauksissa velvoittaa hankintayksikön noudattamaan hankinnan tekemisestä annettuja määräyksiä. Velvoitteen tehosteeksi voitaisiin asettaa uhkasakko. Edellä sanotun vuoksi on tarpeen muuttaa kilpailuneuvostosta annettua lakia.

Esityksen mukaan asetuksella säädettäisiin siitä, milloin hankinnoissa olisi noudatettava ETA-sopimuksen hankintoja koskevia määräyksiä. ETA-sopimukseen sisältyvien hankintaa koskevien direktiivien määräyksiä sovelletaan vain tietyn kynnsarvon ylittäviin hankintoihin. Hankintamenettelyjä muutoin koskevat määräykset on tarkoitettu laatia sellaisiksi, että ne rajoittavat mahdollisimman vähän hankintayksiköiden mahdollisuuksia tehdä hankintansa joustavasti ja nopeasti.

Laki julkisista hankinnoista ja laki kilpailuneuvostosta annetun lain muuttamisesta ovat tarkoitettut tulemaan voimaan samanaikaisesti ETA-sopimuksen kanssa.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
YLEISPERUSTELUT	3	3. Keskeiset ehdotukset	8
1. Esityksen yhteiskunnallinen merkitys	3	4. Esityksen vaikutukset	9
2. Nykyinen tilanne	3	4.1. Taloudelliset vaikutukset	9
2.1. Kansainväliset sopimukset	3	4.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset ..	10
2.2. Lainsäädäntö	4	5. Asian valmistelu	10
2.3. ETA-sopimus	4	YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	10
2.3.1. Yleiset säännökset	4	1. Lakiehdotusten perustelut	10
2.3.2. EY:n julkisia hankintoja koskeva lainsäädäntö	5	1.1. Laki julkisista hankinnoista	10
2.3.3. Hankintadirektiivien pääperiaatteet	5	1.2. Laki kilpailuneuvostosta	17
2.3.3.1. Soveltamisala	5	2. Voimaantulo	17
2.3.3.2. Avoimuus ja syrjimättömyys	6	LAKITEKSTIT	18
2.3.3.3. Hankintamenettelyt	6	1. Laki julkisista hankinnoista	18
2.3.3.4. Tarjouksien valinta	6	2. Laki kilpailuneuvostosta annetun lain muuttami- sesta	21
2.3.4. Valvontadirektiivit	7	LIITE	22
2.3.4.1. Tausta	7	Rinnakkaisteksti	22
2.3.4.2. Ensimmäinen valvontadi- rektiivi	7	Laki kilpailuneuvostosta annetun lain muuttami- sesta	22
2.3.4.3. Toinen valvontadirektiivi ..	8		
2.3.4.4. Oikeusturvakeinoja koske- vien säännösten muuttamis- tarve	8		

YLEISPERUSTELUT

1. Esityksen yhteiskunnallinen merkitys

Julkishallinnon hankinnoista ei valtion hankintoja lukuun ottamatta ole voimassa yhtenäisiä eri viranomaisia koskevia säännöksiä. Hankintoja koskevat menettelysäännötkin ovat hajanaisia. Siltä osin kuin menettelyjä ei ole säännelty, ne ovat hallinnon yleisten periaatteiden ja hankintayksiköiden harkinnan varassa. Hankintoja koskevien säännöksiin keskeisenä tavoitteena on ollut turvata hankintayksikön edut parhaalla mahdollisella tavalla. Tarjoajien oikeuksia hankintatilanteessa ei ole säännelty yhtä laajasti. Lainsäädäntö ei sisällä tarkkoja ja sitovia määräyksiä yrittäjien oikeudesta osallistua tarjouskilpailuun.

Julkisten hankintojen taloudellinen merkitys Suomessa on huomattava. Valtio, kunnat, kuntainliitot ja niiden rahoituksesta riippuvaiset oikeushenkilöt hankkivat vuosittain tavarointa ja palveluksia yhteensä noin 60 miljardin markan arvosta.

Suomen teollinen rakenne on kansainvälisesti tarkasteltuna kapea-alainen, eikä kaikkea julkisen sektorin tarvitsemää materiaalia valmisteta Suomessa lainkaan. Tämän vuoksi julkinen sektori ostaa varsin runsaasti ulkomaisia tavaroita. Pyrkimyksellä julkisten hankintojen tekemiseen kotimaasta on kuitenkin ajoittain ollut suurehkoakin teollisuus- ja työvoimapolitiittista merkitystä. Huolimatta muun muassa Euroopan vapaakauppaliiton perustamista koskevan konvention (SopS 16/61; EFTA-konventio) määräyksistä on lainsäädäntöön ja kuntien antamiin ohjeisiin ja määräyksiin otettu määräyksiä kotimaisen teollisuuden suosimisesta julkisissa hankinnoissa. Hankintojen kotimaisuusasteeseen on kiinnitetty huomiota erityisesti arvoltaan suurissa hankinnoissa. Rakenneurakoissa kansainvälistä kilpailuakaan ei ole ollut johtuen muun muassa Suomessa noudatetusta ulkomaisen työvoiman käyttöä koskevasta politiikasta. Kunnatkin ovat usein pyrkineet suuntamaan hankintoja oman kunnan yritysille. Pyrkimyksenä on ollut työllisyyden tukeminen ja hankinnasta aiheutuvien kustannusten mahdollisimman laaja palauttaminen verotuloina kunnan käyttöön.

Huolimatta voimassa olevasta osittain varsin yksityiskohtaisestakin säännöstöstä julkisten hankintojen markkinat ovat kokonaisuutena

katsoen olleet Suomessa puutteellisesti kilpailtuja. Tämä tilanne lienee osaltaan kasvattanut julkisen sektorin menoja. Samalla hankintojen suuntaamisella kotimaahan on saatettu ylläpitää tehotonta tuotantoa. Kansainvälisen kilpailun puute lienee ollut osasyynä myös rakennuskustannusten jyrkkään nousuun 1980-luvulla.

Kilpailun lisääminen on omiaan aikaansaamaan tehokkuutta ja luomaan säästöjä. Myös yrittäjien taloudellinen ahdinko on voimistanut vaatimuksia säännellä julkisia hankintoja yhtenäisellä tavalla yrittäjien tasapuolisen kohtelun turvaamiseksi.

Suomen allekirjoitettua 2 päivänä toukokuuta 1992 Euroopan talousaluetta koskevan sopimuksen (ETA-sopimus) on sopimuksen sisältämien julkisia hankintoja koskevien määräysten voimaansaattamiseksi tarpeen säätää uusi julkisen sektorin hankintoja koskeva laki. Esityksen tarkoituksena on muuttaa kansallista lainsäädäntöämme siten, että se vastaa ETA-sopimuksen määräyksiä, sekä lisätä kilpailua julkisen sektorin hankintamenettelyissä.

2. Nykyinen tilanne**2.1. Kansainväliset sopimukset**

Euroopan vapaakauppaliiton perustamista koskevan konvention 14 artikla koskee muun muassa julkisia hankintoja. Artiklan mukaan ovat kiellettyjä sellaiset toimenpiteet, joiden tarkoituksena on antaa oman maan tuotannolle suojaa, joka olisi ristiriidassa konvention määräysten kanssa. Myös kaupallinen syrjintä kansallisuuden perusteella on kielletty. Konvention 14 artiklan määräyksillä ei kuitenkaan lähinnä riittävän valvontajärjestelmän ja yksityiskohtaisten soveltamismääräysten puuttumisen vuoksi ole ollut käytännössä mainittavaa merkitystä. ETA-sopimus korvaa käytännössä EFTA-konvention määräykset.

Suomi on sopimuspuolena tullitariffeja ja kauppaa koskevan yleissopimuksen GATTin puitteissa solmitussa julkisia hankintoja koskevassa sopimuksessa (SopS 84/80). Sopimus sisältää yksityiskohtaisia määräyksiä hankinnoissa noudattavista periaatteista, hankinnoissa käytettävistä teknisistä erittelyistä, hankintamenettelyistä, hankinnoista tiedottamisesta ja riitojen ratkaisumenettelyistä. Sopimuksen pää-

periaatteita ovat kansallinen kohtelu ja syrjimättömyys. Sopimuksen soveltamisalan piiriin kuuluvat hankintayksiköt eivät saa hankinnossaan syrjiä muiden sopimuspuolten kansalaisia. Sopimus on soveltamisalaltaan suppea. Suomessa se koskee eräitä erikseen lueteltuja valtion virastoja ja laitoksia.

2.2. Lainsäädäntö

Valtion tavara- ja palveluhankintoja koskevat valtion hankinnoista annettu asetus (1070/79) ja sen nojalla annettu kauppa- ja teollisuusministeriön päätös (1071/79) sekä valtion yleiset hankintaehdot (VYHE 1989). Näitä säännöksiä ja määräyksiä ei sovelleta valtion liikelaitoksista annetun lain (627/87) mukaisten liikelaitosten hankintoihin. Lisäksi eri virastot ja laitokset ovat antaneet joitakin täydentäviä hankintaohjeitaan. Työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annettu lain (763/90) nojalla hankitaan koulutusta työvoimapolitiisin perusteista. Ammatillisten oppilaitosten rahoituksesta annettuun lakiin (494/83) sisältyy täydennyskoulutuksen hankkimista koskeva 12 a §:n säännös. Aikuiskoulutuksen hankkimista koskevat ammatillisista aikuiskoulutuskeskuksista annetun lain (760/90) 15 ja 16 §.

Voimassa olevien säännöksiä ja määräysten mukaan tavara- ja palveluhankinnat on suoritettava valtiontalouden kannalta edullisesti. Sen mukaan kuin maan kokonaisedun on kulloinkin katsottava vaativan, ja mikäli ulkomaankauppaa koskevista sopimuksista ei muuta johdu, on hankinnoissa otettava huomioon kotimaisen tuotannon edistäminen ja kotimaisen työvoiman käyttö. Tarjouksia on kilpailun aikaansaamiseksi pyydyttävä riittävältä määrältä luotettaviksi ja toimituskykyisiksi tunnettuja myyjiä. Jos edellytykset täyttävä muu myyjä ilmoittaa olevansa halukas tekemään tarjouksen, on hänellä tähän oikeus. Valtion hankinnoista annettu asetus sisältää myös säännöksiä noudatettavista hankintamenettelyistä. Tarjouksia ja myyjiä tulee kohdella tasapuolisesti ja luottamuksellisesti. Tarjouksista tulee hyväksyä se, jota kaikki asiaan vaikuttavat seikat huomioon ottaen on pidettävä kokonaisvaikutuksiltaan valtiolle edullisimpana.

Valtion rakennustöiden teettämisestä urakoitsijoilla säädetään valtion rakennustöiden teettämisestä urakoitsijoilla annetulla asetuksella (385/61) sekä sen nojalla annetulla liikenne-

ministeriön päätöksellä (186/83). Liikenneministeriö on lisäksi hyväksynyt rakennusurakan yleiset sopimusehdot (YSE 1983 RT 16—10193) valtion rakennusurakoissa noudatettaviksi. Tämän ohella eri virastot ja laitokset ovat antaneet omia ohjeitaan. Rakennustöitä koskevat määräykset ovat aineelliselta sisällöltään paljolti samanlaiset kuin valtion hankinnoista annettu asetus ja sen nojalla annetut määräykset.

Kunnallishallinnon osalta ei ole voimassa tavara- tai palveluhankintoja tai rakennusurakoiden teettämisestä koskevaa lakia tai asetusta. Päätöksiin, joita kunnat ja kuntainliitot hankinnoissa tekevät, sovelletaan kunnalliseen itsehallintoon perustuvia yleisiä lähinnä kunnallislaista (953/76) ja hallintomenettelylaista (598/82) ilmeneviä kunnallishallinnon päätöksentekoperiaatteita. Kuntien tekemiin sopimuksiin soveltuvat yleisen lainsäädännön, kuten kauppalaain (355/87) ja varallisuus oikeudellisista oikeustoimista annetun lain (228/29) eli oikeustoimilain säännökset. Monet valtionapua saavat kunnalliset viranomaiset ovat noudattaneet myös valtion hankintaohjeita.

Käytännössä kunnat ja muutkin julkisyhteisöt noudattavat rakennuttamisessa rakennusalan urakkakilpailun periaatteita koskevaa suositusta (RT 16—10182). Se sisältää määräykset hyvästä rakennuttamis- ja urakointitavasta urakkakilpailua käytettäessä.

Kuntien keskusjärjestöt ovat antaneet myös ohjeita ja suosituksia hankintojen suorittamisesta kunnissa. Kunnat ja kuntainliitot ovat itsehallintonsa puitteissa hyväksyneet omia hankintaohjeitaan keskusjärjestöjen suositusten mukaisina. Suositusten mukaan hankinnat on suoritettava taloudellisesti ja tarkoituksenmukaisesti siten, että hankinta kokonaisvaikutuksiltaan on kunnalle edullisin. Hankintojen tulee perustua joko tarjousmenettelyyn tai suoraan hankintaan.

2.3. ETA-sopimus

2.3.1. Yleiset säännökset

ETA-sopimuksen keskeisinä tavoitteina ovat tavara- ja palvelukaupan esteiden poistaminen sopimuspuolten välisestä kaupasta. Sopimuksen 4 artiklan mukaan kaikki kansallisuuteen perustuva syrjintä on kiellettyä sopimuksen

soveltamisalalla, jollei sopimukseen sisältyvissä erityismääräyksissä toisin määrätä.

Sopimuksen 11 artiklan mukaan sopimuspuolten väliset tuonnin ja viennin määrälliset rajoitukset ja kaikki vaikutukseltaan vastaavat toimenpiteet ovat kiellettyjä. Sopimuksen 36 artikla sisältää määräyksen palvelujen tarjonnan vapaudesta. Sopimuksen 11 ja 36 artiklaa on tulkittava EY:n oikeuskäytännön valossa. Nämä määräykset eivät kuitenkaan estä sellaisten rajoitusten ylläpitämistä, jotka ovat perusteltuja muun muassa julkisen moraalin tai yleisen järjestyksen tai turvallisuuden kannalta (ks. artikkelit 13, 33 ja 39).

Tuonnin määrällisiä rajoituksia vaikutukseltaan vastaavana toimenpiteenä on oikeuskäytännössä pidetty muun muassa syrjiviä käytäntöjä julkisissa hankinnoissa (esimerkiksi tapaus 45/87, komissio v. Irlanti).

ETA-sopimuksen 65 artiklassa viitataan sopimuksen liitteeseen XVI, jonka mukaan sopimukseen sisältyy yhdeksän julkisiin hankintoihin liittyvää direktiiviä ja asetus määräaikaisten laskemisesta julkisissa hankinnoissa. Liitteessä on lisäksi määräykset EFTA-valtioiden hankintamenettelyjä koskevien ilmoitusten julkistamisesta, toimivallan jakautumisesta EFTAn valvontaviranomaisen ja EY:n komission välillä sekä EFTA-valtioiden hankintayksiköistä. Siltä osin kuin direktiivit sisältävät ehdottomia ja täsmällisiä velvoitteita viranomaisille, niiden määräykset syrjäyttävät ETA-sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä ja sopimuksen soveltamisesta annettavaksi ehdotetun lain 2 §:n nojalla niiden kanssa ristiriidassa olevan kansallisen lainsäädännön säännökset.

Käytännössä Suomessa on eräin jäljempänä mainittavin poikkeuksin ryhdyttävä ETA-sopimuksen johdosta soveltamaan kaikkea EY:n julkisia hankintoja koskevaa lainsäädäntöä.

2.3.2. EY:n julkisia hankintoja koskeva lainsäädäntö

Julkisia hankintoja säännellään EY:ssä pääosin direktiiveillä. Direktiivi velvoittaa jäsenvaltion yleensä tietyn määräajan kuluessa ryhtymään lainsäädäntömuutoksiin. Ne jättävät jäsenvaltioiden viranomaisten valittaviksi täytäntönnöpanon muodon ja keinot. Sama periaate on sisällytetty ETA-sopimukseen (sopimuksen 7 artiklan b kohta).

Julkisia hankintoja koskevien direktiivien

tarkoituksena on yhdenmukaistaa julkisia hankintoja koskevat menettelysäännöt siltä osin kuin niillä on merkitystä jäsenvaltioiden välisessä kaupassa. Ensimmäiset julkisia hankintoja koskevat direktiivit annettiin jo 1970-luvun alussa, mutta niillä ei ollut käytännössä merkittävää vaikutusta hankintojen kilpailuttamiseen jäsenmaissa. Sitten 1980-luvun puolivälissä EY:n sisämarkkinaohjelman yhteydessä julkisia hankintoja koskevan lainsäädännön tehostaminen markkinoiden avaamiseksi laajemmalle kilpailulle otettiin yhdeksi keskeiseksi tavoitteeksi.

EY:n hankintalainsäädäntö on viime vuosina uudistettu lähes kokonaisuudessaan. Rakenusurakoita koskee neuvoston direktiivi 71/304/ETY (muutettu direktiivillä 89/440/ETY). Tavarahankintoja koskevat neuvoston direktiivit 77/62/ETY ja 80/767/ETY, joita on muutettu direktiivillä 88/295/ETY. Vesihuollon, energiahuollon, liikennepalvelujen ja teletoiminnan alueilla toimivien yksiköiden hankintoja koskee neuvoston direktiivi 90/531/ETY (niin sanottu *peruspalveludirektiivi*). Palvelujen hankkimista koskeva direktiivi on hyväksytty EY:ssä 18 päivänä kesäkuuta 1992. Julkisten hankintojen valvontaa koskevat neuvoston direktiivit 89/665/ETY (niin sanottu *ensimmäinen valvontadirektiivi*) ja 92/13/ETY (niin sanottu *toinen valvontadirektiivi*). Viimeksi mainittua ja palveludirektiiviä lukuun ottamatta direktiivit on annettu eduskunnalle hyväksyttäväksi ETA-sopimusta koskevan hallituksen esityksen liitteinä. Myös toinen valvontadirektiivi ja palveludirektiivi on otettu huomioon laadittaessa tätä esitystä, sillä nekin on saatettava Suomessa voimaan.

2.3.3. Hankintadirektiivien pääperiaatteet

2.3.3.1. Soveltamisala

Valtion ja kuntien viranomaisten ohella sellaisten oikeushenkilöiden, joiden katsotaan kuuluvan julkiseen hallintoon, tulee noudattaa direktiivien menettelytapoja. Direktiiveissä tällaisista yksiköistä käytetään nimitystä julkisoikeudelliset yhteisöt. Direktiivien mukaan oikeushenkilön katsotaan kuuluvan julkishallintoon silloin, kun se on nimenomaisesti perustettu huolehtimaan tehtävistä yleisen edun tarkoituksessa ilman teollista tai kaupallista luonnetta ja se saa pääasiallisen rahoituksensa

julkisyhteisöltä tai tällaiselta oikeushenkilöltä taikka jos se on näiden valvonnassa tai jos sillä on hallinto-, johto- tai valvontaelin, jonka jäsenistä yli puolet on näiden nimittämiä.

Peruspalveludirektiiviä sovelletaan myös yksityisiin yrityksiin, jos ne ovat edellä mainitulla tavalla julkisyhteisön määräamisvallassa. Peruspalveludirektiivin alaisia ovat myös sellaiset yhteisöt, joille on myönnetty erityinen oikeus tai yksinoikeus, kuten toimilupa toiminnan harjoittamiseen. Tällaisia ovat muun muassa vesilaitokset, energialaitokset ja telalaitokset.

2.3.3.2. Avoimuus ja syrjimättömyys

ETA-sopimukseen sisältyvien julkisia hankintoja koskevien direktiivien pääperiaatteita ovat:

— kaikilla ETA-alueelta olevilla yrityksillä tulee olla tasaveroiset mahdollisuudet tehdä tarjouksia hankintaviranomaisille direktiivien edellyttämässä laajuudessa;

— muista ETA-maista olevia yrityksiä ei saa syrjiä; sekä

— tarjousmenettelyjen tulee olla avoimia.

Tärkein keino estää syrjintä julkisissa hankinnoissa on vaatimus tarjouspyyntöjen julkistamisesta. Tarjouspyynnöt, jotka ylittävät tietyn kynnyksen, on julkaistava Euroopan yhteisöjen virallisen lehden S-painoksessa ja sen atk-pohjaisessa TED (Tenders Electronic Daily) -tietopankissa. Julkistamisvelvoitteesta voidaan eräin direktiiveissä mainituin edellytyksin poiketa. Tavarahankintadirektiiveissä ja palveludirektiivissä ilmoitusvelvollisuuden vähimmäisraja (kynnyksenarvo) on 200 000 ECUa eli runsaat 1 miljoona markkaa. Rakennusurakoissa vastaava summa on 5 miljoonaa ECUa eli runsaat 25 miljoonaa markkaa. Vesi- ja energiahuollon ja kuljetustoiminnan alojen tavarahankintojen kynnyksenarvo on 400 000 ECUa eli runsaat 2 miljoonaa markkaa, teletoiminnan alalla 600 000 ECUa eli runsaat 3 miljoonaa markkaa. Hankinnan jakaminen osiin julkistamisvelvoitteen kiertämiseksi ei ole sallittua.

Direktiiveissä on lukuisia valvontaa ja tietojen antamista koskevia määräyksiä. Pääsääntönä on, että hankintayksikön on viime kädessä voitava todistaa menettelyn lainmukaisuus. Laaja tietojenantovelvollisuus edellyttää, että

hankintaa koskevat asiakirjat toimitetaan pyydettyä asianomaisen toimielimen tarkastettaviksi.

2.3.3.3. Hankintamenettelyt

Kynnyksenarvon ylittävissä hankinnoissa on pääsääntöisesti käytettävä avointa tai rajoitettua menettelyä. Avoimessa menettelyssä kaikki halukkaat voivat tehdä tarjouksen, rajoitetussa menettelyssä tarjouspyyntö lähetetään niille, jotka hankintayksikkö on valinnut halukkaiksi ilmoittautuneiden joukosta. Neuvottelumenettelyä voidaan yleensä käyttää vain erityisin edellytyksin. Vesi-, energia-, tele- ja kuljetus-sektorin hankintayksiköt voivat lisäksi käyttää toimittajarekisteriä, jonne yritykset on valittu määrättyin kelpuuttamiskriteerein.

Hankintayksikkö saa asettaa haluamiaan ehtoja tarjoajiksi kelpuutettaville yrityksille, mikäli ehdot eivät ole kansallisuuden vuoksi syrjiviä. Direktiiveissä on lueteltu sallittuja ehtoja.

Direktiiveissä on määritelty sallitut tekniset eritelmat. Pääsääntöisesti on käytettävä eurooppalaisia standardeja tai näiden mukaisia kansallisia standardeja tai niin kutsuttuja yhteisiä teknisiä määräyksiä. Näistä saa poiketa vain erityistapauksissa.

2.3.3.4 Tarjouksen valinta

Tarjouksen valintaperusteena tulee olla joko yksinomaan alin hinta tai taloudellisesti edullisin tarjous. Tällä tarkoitetaan muun muassa tuotteen laatua, teknisiä ratkaisuja, huollon saatavuutta, toimitusaikaa ja muita sellaisia seikkoja, mutta ei kotimaisuuteen liittyviä perusteita.

Peruspalveludirektiivin soveltamisalaan kuuluvat hankintayksiköt voivat lisäksi edellyttää, että EY-alueelta peräisin olevat tuotteet muodostavat yli 50 prosenttia kaikkien tarjottavien tuotteiden kokonaisarvosta. Alkuperän määrittäminen on ETA-sopimuksen määräysten mukaan tehtävä soveltaen EY:n tavaroiden alkuperäksittien yhteisestä määrittelystä annettua asetusta (ETY) N:o 802/68.

EY:n määräysten mukaan hankintaviranomaisten edellytetään lisäksi antavan EY-alueelta tulevalle yritykselle kolmen prosentin hinta- ja edun muihin tarjoajiin verrattuna. ETA-sopi-

muksen liitteen XVI mukaan EFTA-maiden ei kuitenkaan tarvitse sanotun määräyksen vuoksi luopua olemassa olevasta hankintojen vapauttamisasteesta. Mikäli hankintayksikkö on tähän mennessä kohdellut kaikkia tarjoajia tasavertaisesti, ei sen tämän määräyksen vuoksi tarvitse ryhtyä noudattamaan peruspalveludirektiivin määräystä kolmen prosentin hinta- edusta.

2.3.4. Valvontadirektiivit

2.3.4.1. Tausta

Julkisia hankintoja koskevat valvontadirektiivit on laadittu, koska jäsenvaltioiden hankintoja koskevat muutoksenhaku- ja valvontamääräykset eivät ole antaneet riittäviä mahdollisuuksia vahinkoa kärsineille osapuolille vaatia joko virheellistä hankintamenettelyä oikaistavaksi tai vahingonkorvausta.

Ensimmäisessä valvontadirektiivissä on säännöksiä tavarahankintoja ja rakennusurakoita koskevien riitojen ratkaisu- ja hallinnointimenettelyistä. Vastaavat säännökset peruspalveludirektiivin soveltamisalaan kuuluvien hankintojen osalta sisältyvät toiseen valvontadirektiiviin. Direktiivien nojalla on myös EFTAn valvontaviranomaisella eräissä tapauksissa oikeus vaatia tietoja hankintamenettelyistä. Valvontaviranomaisella on myös oikeus saattaa hankinta-asiaa koskeva juttu vireille EFTAn tuomioistuimessa. Tätä menettelyä on selostettu tarkemmin ETA-sopimusta koskevassa hallituksen esityksessä.

2.3.4.2. Ensimmäinen valvontadirektiivi

Direktiivissä jäsenvaltiot veloitetaan toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että hankintaviranomaisten toimenpiteitä voidaan valvoa tehokkaasti. Kansallisten oikeusturvakeinojen tulee olla kaikkien niiden tahojen käytettävissä, jotka tavoittelevat jotakin julkisia tavarahankintoja tai rakennusurakoita koskevaa sopimusta ja joiden etua väitetty virheellinen menettely on loukannut tai saattaa loukata.

Oikeusturvakeinojen käsittely voidaan antaa itsenäisen lainkäyttöviranomaisen tai muun toimielimen tehtäväksi. Jälkimmäisessä tapauksessa toimielimen päätökseen tulee kuitenkin voi-

da hakea muutosta tuomioistuimelta tai muulta Rooman sopimuksen 177 artiklassa tarkoitettulta itsenäiseltä lainkäyttöviranomaiselta. Direktiivin mukaisen muutoksenhakumenettelyn tulee tarjota ulkomaisille toimittajille samat mahdollisuudet kuin kansallisille toimittajille.

Toimivaltaisella viranomaisella tulee olla oikeus:

a) ryhtyä mahdollisimman aikaisessa vaiheessa ja kiireellisesti väliaikaisiin toimenpiteisiin, joiden tarkoituksena on oikaista väitetty virheellinen menettely tai estää lisävahingot, mukaan lukien lukien toimenpiteet hankintamenettelyn tai hankintaviranomaisen tekemän päätöksen täytäntöönpanon keskeyttämiseksi tai niiden keskeyttämisen varmistamiseksi;

b) joko kumota lainvastaisesti tehdyt päätökset tai varmistaa niiden kumoaminen, mukaan lukien tarjouspyynnössä, sopimusasiakirjoissa tai muussa menettelyyn liittyvässä asiakirjassa olevien syrjintää aiheuttavien teknisten, taloudellisten tai rahoitusta koskevien eritelmien poistaminen; sekä

c) määrätä vahingonkorvauksia virheellisestä menettelystä kärsineille.

Nämä toimivaltuudet voidaan antaa eri toimielimien tehtäväksi. Muutoksenhakumenettelyn ei tarvitse automaattisesti johtaa hankintamenettelyn keskeyttämiseen. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että muutoksenhakumenettelystä vastaavien toimielinten päätökset voidaan panna täytäntöön tehokkaasti.

EY:n valvontaviranomaisena julkisissa hankinnoissa toimii komissio, joka voi ryhtyä toimenpiteisiin, mikäli hankintamenettelyssä on tapahtunut selvä ja ilmeinen julkisia hankintoja koskevien direktiivien vastainen virheellinen menettely. Vastaava oikeus ETA-alueella on EFTAn valvontaviranomaisella. Valvontaviranomainen ilmoittaa asianomaiselle jäsenvaltiolle ja hankintaviranomaiselle seikat, joiden perusteella se katsoo näin tapahtuneen ja pyytää sen oikaisemista. Jäsenvaltion on toimitettava valvontaviranomaiselle 21 päivän kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta:

a) vahvistus siitä, että kyseinen virheellinen menettely on oikaistu; tai

b) perusteltu selostus siitä, miksi oikaisua ei ole tehty; tai

c) ilmoitus, että sopimuksentekomenettely on keskeytetty joko hankintaviranomaisen omasta aloitteesta tai oikeusturvakeinoa käsittelevän toimielimen päätöksellä.

Jäsenvaltion perusteltu selostus voi perustua

muun muassa siihen, että väitetty virheellinen menettely on jo tuomioistuimen tai muun toimielimen käsiteltävänä. Jäsenvaltion on siinä tapauksessa ilmoitettava valvontaviranomaiselle käsittelyn tulos heti kun se on saatu tiedoksi.

Milloin jäsenvaltio on ilmoittanut hankintamenettelyn keskeyttämisestä, sen on ilmoitettava valvontaviranomaiselle, kun keskeytys lakkaa tai uusi joko kokonaan tai osittain samaan asiaan liittyvä hankintamenettely on aloitettu. Samalla ilmoituksella on joko vahvistettava, että väitetty virheellinen menettely on oikaistu, tai ilmoitukseen on sisällytettävä perusteltu selostus siitä, miksi oikaisua ei ole tehty.

2.3.4.3. Toinen valvontadirektiivi

Vesi- ja energiahuollon, kuljetustoiminnan ja teletoiminnan aloilla olevien hankintayksiköiden tavarahankintoja ja rakennusurakoita koskeva oikeusturvasäännöstö vastaa keskeiseltä sisällöltään ensimmäistä valvontadirektiiviä. Jäsenvaltiot voivat kuitenkin säätää, että asianomaisella toimielimellä on virheellisen päätöksen tai asiakirjassa olevän syrjintää aiheuttavan kohdan poistamisen sijasta oikeus uhkasakolla velvoittaa hankintayksikkö noudattamaan säännöksiä ja määräyksiä.

Jäsenmaalla on velvollisuus luoda järjestelmä, jonka mukaan hankintayksikkö itse voi tarkastuttaa hankintatoimensa määräajoin ja hankkia tällä tavalla eräänlaisen julkisen luottavuuden. Suomessa on tarkoitus täyttää tämä velvollisuus kehittämällä olemassa olevaa tilintarkastusjärjestelmää. Kyseinen direktiivi edellyttää myös, että hankintayksikön virheellisestä menettelystä kärsinyt voi turvautua erityiseen sovittelumenettelyyn esittämällä valvontaviranomaiselle sovittelijoiden asettamista. Tältä osin säännösten täytäntöönpanosta on määräyksiä valvontadirektiiviä koskevassa ETA-sopimukseen liittyvässä lisäpöytäkirjassa.

2.3.4.4. Oikeusturvakeinokeinoja koskevien säännösten muuttamistarve

Valvontadirektiivien tarkoituksena on taata oikeusturvakeino hankintayksiköistä riippumattomiin toimielimiin. Nämä jäsenvaltiot saavat itse valita. Direktiivien säännökset koskevat kynnysarvon ylittäviä hankintoja.

Suomessa direktiivien soveltaminen merkitsee muutosta nykyiseen menettelyyn, sillä hankinnan yhteydessä ei yleensä tehdä valituskel-

poista hallintopäätöstä. Kunnallisvalituksen voi tehdä kunnallislain 139 §:n mukaisesti kunnan jäsen, kuten yrittäjä, jolla on kunnassa kotipaikka, mutta myös asianosainen, jonka oikeutta päätös loukkaa. Uudemmassa oikeuskäytännössä myös ulkokuntalaisen on katsottu voivan valittaa kunnallisen viranomaisen hankintapäätöksestä viimeksi mainitulla perusteella. Kunnallisvalitus on luonteeltaan lopullista päätöstä koskeva laillisuusvalitus. Sitä ei voida tehdä kunnallisten yhtiöiden tai muiden vastaavien yhteisöjen päätöksistä. Valvontadirektiivien mukaan myös näiden toimenpiteet on voitava saattaa asianomaisen toimielimen tutkittaviksi.

Valvontadirektiivin mukainen menettely on luonteeltaan hankinnan aikana tehtävän päätöksen asiassisällön tutkimista. Vain se, jolla on riittävä oikeudellinen intressi, voi hakea muutosta. Tämä oikeus täytyy olla sekä valtion viranomaisen että kunnallisen viranomaisen toimenpiteestä.

3. Keskeiset ehdotukset

Laki julkisista hankinnoista koskisi valtion ja kuntien sekä kuntainliittojen viranomaisten sekä evankelisluterilaisen kirkon ja ortodoksisen kirkkokunnan ja näiden seurakuntien hankintoja samoin kuin muiden julkishallintoon kuuluvien oikeushenkilöiden hankintoja. Se koskisi myös eräiden muiden yksiköiden hankintoja siinä laajuudessa kuin ETA-sopimus edellyttää.

Lakia ei sovellettaisi salassa pidettäviin hankintoihin eikä hankintoihin, joissa valtion turvallisuus edellyttää muun menettelyn käyttämistä tai jossa noudatetaan lain, asetuksen tai hallinnollisen määräyksen nojalla erityisiä turvamääräyksiä; eikä myöskään hankintoihin, joiden kohde soveltuu yksinomaan sotilaalliseen käyttöön. Myös kansainvälisen järjestön erityisen menettelyn nojalla tehtävät hankinnat sekä Suomen solmiman kansainvälisen yhteistoimintasopimuksen nojalla tehtävät hankinnat olisivat lain soveltamisalan ulkopuolella. Lakia ei sovellettaisi myöskään hankinnassa, joka tehdään maataloustulolaisissa (736/89) tarkoitettujen tuotteiden tavoitehintojen toteuttamiseksi.

Laki sisältäisi määräykset hankinnan tekemisessä noudatettavista periaatteista. Hankinnassa olisi käytettävä hyväksi olemassa olevat kilpailumahdollisuudet, ja tarjoajia olisi koh-

deltava syrjimättä. Mikäli hankintayksikön valitseman hankintamenettelyn mukaan kaikki halukkaat voivat tehdä tarjouksen (avoin hankintamenettely), tarjouspyynnöstä olisi ilmoitettava julkisesti. Tarjouksia olisi joka tapauksessa kilpailun aikaansaamiseksi pyydettyä riittävältä määrältä toimittajia. Mikäli muu toimittaja kuin se, jolta tarjouksia on pyydetty, haluaa tehdä tarjouksen, hänellä olisi oikeus saada tarjouksen tekemistä varten tarjouspyyntö. Hankinta olisi tehtävä mahdollisimman edullisesti, ja tarjouksista olisi hyväksyttävä se, joka on hinnaltaan halvin tai kokonaistaloudellisesti edullisin.

Lain mukaan se, joka aiheuttaa vahinkoa lain säännösten vastaisella menettelyllään, olisi velvollinen korvaamaan aiheuttamansa vahingon. Korvausvastuu koskisi myös taloudellista vahinkoa. Muutoin korvausvastuu määräytyisi yleisten säännösten mukaan eräin toisesta valvontadirektiivistä seuraavin vähäisin täsmennyksin. Korvausasia käsiteltäisiin yleisessä alioikeudessa.

Muut ETA-sopimukseen sisältyvien valvontadirektiivien oikeusturvakeinot keskitettäisiin kilpailuneuvostolle. Asioiden käsittelyn vaatiman erityisasiantuntemuksen ja käsittelyn nopeuden turvaamiseksi on pidetty tarpeellisena, että toimivalta kuuluisi ainakin tässä vaiheessa yhdelle viranomaiselle eikä sitä hajautettaisi useille eri viranomaisille. Asian valmistelussa ovat olleet esillä mahdollisina muina viranomaisina markkinatuomioistuin, lääninoikeudet ja alioikeudet.

Kilpailuneuvostolla olisi oikeus ryhtyä EY:n direktiivien mukaisiin toimenpiteisiin, jos hankinnassa on menetely direktiivien vastaisesti. Asian voisi panna vireille se, jota asia koskee, tai kauppa- ja teollisuusministeriö sekä urakoita koskevissa asioissa myös valtiovarainministeriö. Kilpailuneuvoston päätöksestä voisi hakea muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta.

Laki sisältäisi eräistä kysymyksistä yksityiskohtaisia valtuutuksia antaa asetuksella säännöksiä ETA-sopimukseen sisältyvien EY:n direktiivien täytäntöönpanemisesta. Laissa olisi lisäksi yleisluontoinen valtuutus antaa tarkempia säännöksiä asetuksella direktiivien täytäntöönpanemiseksi.

Lain mukaan asetuksella voitaisiin säätää

— lain soveltamisesta vesihuollon, energiahuollon, liikenteen tai teletoiminnan aloilla

toimivien yksiköiden hankintoihin ETA-sopimuksen edellyttämässä laajuudessa,

— ETA-sopimuksen hankintoja koskevien määräysten, menettelytapojen ja oikeusturva-keinojen noudattamisesta, sekä

— tarkemmista säännöksistä ETA-sopimuksen täytäntöönpanemiseksi.

Lakia sovellettaisiin valtion liikelaitoksista annetun lain mukaisiin liikelaitoksiin, jolle asetuksella toisin säädetä.

Hankintayksiköillä olisi velvollisuus antaa kansainvälisistä velvoitteista johtuvaa hankintojen valvontaa ja tietojenvaihtoa varten tietoja kauppa- ja teollisuusministeriölle. Kauppa- ja teollisuusministeriö ja valtiovarainministeriö voisivat antaa tarkempia ohjeita lain soveltamisesta.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti ETA-sopimuksen kanssa. Ennen lain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin. Lain voimaantulon yhteydessä on tarkoitus uudistaa valtion hankinnoista annettu asetus ja valtion rakennustöiden teettämisestä urakoitsijoilla annettu asetus sekä niiden nojalla annetut määräykset ja antaa ETA-sopimuksen soveltamiseksi tarpeelliset asetukset.

4. Esityksen vaikutukset

4.1. Taloudelliset vaikutukset

Ehdotettu laki lisäisi avoimuutta hankinnassa ja korostaisi nykyistä laajemman ja julkisemman tarjouskilpailun merkitystä.

Tilastokeskuksen kansantalouden tilinpitoon pohjautuvien tietojen mukaan valtio, kunnat ja kuntainliitot ostivat vuonna 1991 tavaroita ja palveluja 48 miljardilla markalla ja tekivät rakennusinvestointeja 14 miljardilla markalla. Kunnan talousarviosta hankinnat ovat kunnasta riippuen ainakin 10—20 prosenttia. Avoimuuden ja syrjimättömyyden lisääntyminen ulkomaisen kilpailun myötä on omiaan aikaansaamaan säästöjä. Euroopan yhteisöissä on arvioitu, että julkisten hankintojen avaaminen merkitsee jopa 5—10 prosentin kokonaissäästöjä. Suomessa viiden prosentin säästö hankintakustannuksissa merkitsisi noin kolmen miljardin markan säästöä vuositasolla.

On arvioitu, että Suomessa on vuosittain EY:n direktiiveissä tarkoitettuja rakennusurakoita 100—200 kappaletta ja muita hankintoja

500—800 kappaletta. Näihin sovellettaisiin direktiivien mukaisia ilmoitusmääräyksiä. Virallisessa lehdessä julkaistava ilmoitus maksaa 100—200 markkaa. Jollakin EY:n virallisella kielellä julkaistava ilmoitus EY:n virallisessa lehdessä on maksuton. Hankintayksiköt vastaisivat ilmoituskustannuksista, mutta ne voisivat samalla veloittaa tarjoajille lähetettävistä asiakirjoista kohtuullisen korvauksen.

4.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Lisääntyvän kilpailun vuoksi ei ole tarvetta muuttaa julkisen sektorin hankintatointa koskevia hallinnollisia järjestelyjä. Kunkin hankintayksikön vastuulla on tehdä omat hankintansa mahdollisimman tehokkaasti ja edullisesti.

EY:n direktiivien mukainen hankintailmoitus on käännettävä jollekin EY:n viralliselle kielelle. Tarjousasiakirjat voivat olla suomenkielisiä, jollei niitäkin haluta kääntää vieraalle kielelle. Kääntäminen edellyttää menettelyä hoitavalta henkilöstöltä peruskielitaitoa ja alan terminologian tuntemusta tai käännöspalvelun käyttöä.

Valtion hankintakeskuksen yhteyteen on tarkoitus luoda neuvontaa antava yksikkö, joka maksusta voi antaa laajempaakin palvelua. Myös kuntien keskusjärjestöt ja muut eri alojen etujärjestöt voivat antaa jäsenilleen uusien säännösten edellyttämää palvelua.

Kilpailuneuvoston tehtäväksi annettaisiin toimiminen julkisia hankintoja koskevia riita-asioita käsittelevänä viranomaisena. Kilpailuneuvoston tehtävät tulevat tämän vuoksi lisääntymään. Koska uudesta lainsäädännöstä ei ole soveltamiskäytäntöä Suomessa, on erittäin vaikea arvioida, kuinka suuren määrän julkisia hankintoja koskevia juttuja kilpailuneuvosto joutuu vuosittain käsittelemään. Ensi vaiheessa on tarpeellista, että kilpailuneuvostolle otetaan toinen sivutoiminen sihteeri, joka vastaa julkisia hankintoja koskevien asioiden valmistelusta.

5. Asian valmistelu

EY:n direktiivien ja suomalaisten hankintäsäännösten eroja ovat selvittäneet vuosina 1989—1992 kauppa- ja teollisuusministeriön asettamat tavarahankintatyöryhmä, rakennusurakkatyöryhmä ja julkisten hankintojen toimikunta sekä suomalaisten yritysten kilpailumahdollisuuksia ETA-alueella tutkinut työryhmä. Kuntien ja kuntainliittojen hankintakäytäntöä eri pohjoismaissa on selvitetty myös Pohjoismaiden ministerineuvoston vuonna 1990 ja 1992 julkaisemissa kahdessa raportissa.

Julkisten hankintojen toimikunta ehdotti puitelain säätämistä vuonna 1991 laatimassaan mietinnössä. Yksityiskohtaiset direktiivien mukaiset säännökset olisivat ehdotuksen mukaan lain nojalla annettavissa asetuksissa. Hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus perustuu pitkälti toimikunnan mietintöön. Toimikunnan mietintö oli laajalla lausuntokierroksella valtion eri laitoksissa, kuntien keskusjärjestöissä sekä elinkeinoelämän järjestöissä.

Lakiehdotuksessa on pyritty ottamaan huomioon toimikunnan mietinnöstä annetuissa lausunnoissa esitetyt useat huomautukset. Lakiehdotusta on valmisteltu kauppa- ja teollisuusministeriön tammikuussa 1992 asettamassa julkisten hankintojen seurantaryhmässä, jossa on edustajia valtion hallinnosta ja kuntien keskusjärjestöistä.

Esitysluonnoksesta on hankittu lausunto ulkoasiainministeriöltä, oikeusministeriöltä, sisäasiainministeriöltä, puolustusministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, työministeriöltä, evankelisuterilaiselta kirkolta, ortodoksiselta kirkkokunnalta, kuntien keskusjärjestöiltä ja Suomen Rakennuttajaliitto ry:ltä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki julkisista hankinnoista

1 luku. Yleiset säännökset

1 §. *Soveltamisala ja tarkoitus.* Pykälä sisältää

säännökset lain soveltamisalasta ja tarkoituksesta. Lakia sovellettaisiin 2 §:ssä tarkoitettujen hankintayksiköiden hankintoihin. Hankinnan käsite määritellään 4 §:ssä. Lain keskeinen tavoite on *1 momentin* mukaan kilpailun aikaansaaminen hankinnoissa sekä tarjousmenette-

lyyn osallistuvien tasapuolinen ja syrjimätön kohtelu. Lain 5 §:ssä säädettäisiin hankintayksiköiden velvollisuudesta noudattaa hankinnassa sellaisia menettelyjä, joilla tavoite turvataan.

Pykälän 2 momentti sisältää yleiset lain soveltamisalan rajoitukset. Ne vastaavat pääosiltaan EY:n direktiivien soveltamisalan rajoituksia.

Pykälän 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen salassa pidettävien hankintojen sisältö ja laajuus määräytyisivät voimassa olevan julkisuuslainsäädännön mukaisesti. Hankinnat ovat salassa pidettäviä erityisesti silloin, kun valtion turvallisuus ja suhteet ulkovaltoihin sitä edellyttävät. Tällaisia hankintoja tehdään erityisesti puolustusvoimissa ja rajavartiolaitoksessa. Vaikka hankinta ei olisikaan salassa pidettävä, saattaa valtion turvallisuus kuitenkin edellyttää, että lain säännöksistä poiketaan. Säännös vastaa ETA-sopimuksen 123 artiklan a ja c kohdan määräyksiä.

Yksinomaan sotilaalliseen käyttöön soveltuvalla hankinnalla tarkoitetaan 2 momentin 2 kohdassa paitsi puolustusvoimien hankintoja myös rajavartiolaitoksen vastaavia hankintoja. Momentin 3 kohdan nojalla ovat esimerkiksi hankinnat Suomen YK-joukkoja varten lain soveltamisen ulkopuolella. Momentin 4 kohdan nojalla esimerkiksi ulkoasiainministeriön toimeksiannosta tehtävät kehitysyhteistyöhankinnat jäävät lain soveltamisalan ulkopuolelle. Valtion viljavaraston suorittamat hankinnat rajataan 5 kohdassa lain soveltamisalan ulkopuolelle, koska ETA-sopimuksella ei ole vapautettu perusmaataloustuotteiden kauppaa sopimuspuolten välillä ja koska ETA-sopimuksen valtion monopoleja koskevia sääntöjä ei siten sovelleta valtion viljavarastoon.

Niitä valtion hankintoja varten, jotka jäävät lain soveltamisalan ulkopuolelle, laaditaan tarvittaessa erilliset määräykset, jotka varmistavat sen, että hankinnat joka tapauksessa tehdään valtiontalouden kannalta edullisimmalla mahdollisella tavalla.

2 §. *Hankintayksiköt.* Pykälän 1 momentissa luetellaan ne hankintayksiköt, joiden on hankinnoissaan noudatettava lain säännöksiä. Lain kannalta tärkeimmät hankintayksiköt ovat hankintojen määrän perusteella valtio, kunnat ja kuntainliitot.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan valtion, kuntien ja kuntainliittojen viranomaiset sekä evankelisluterilainen kirkko ja ortodoksi-

nen kirkkokunta ja niiden seurakunnat kuuluivat lain soveltamisalan piiriin. Valtion viranomaisilla tarkoitetaan valtion keskushallintoviranomaisia, lääninhallituksia ja piirihallintoviranomaisia sekä valtion paikallishallintoviranomaisia. Myös muun muassa eduskunnan kansliatoimikunta, eduskunnan oikeusasiamies ja valtioneuvoston oikeuskansleri ovat laissa tarkoitettuja hankintayksiköjä.

Kuntien viranomaisia ovat kunnanvaltuustot, kunnanhallitukset, lautakunnat, johtokunnat ja toimikunnat sekä päätösvallasta riippuen myös yksittäiset viranhaltijat. Lakia sovelletaan myös kuntainliittojen ja sairaanhoitopiirien vastaaviin viranomaisiin. Mahdollisesti muodostettavien kuntayhtymien toimielimet olisivat niin ikään laissa tarkoitettuja hankintayksiköitä.

Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan myös eräät 2 momentissa tarkemmin määriteltävät oikeushenkilöt kuuluisivat lain soveltamisalan piiriin.

Pykälän 1 momentin 3 kohdassa annettaisiin oikeus asetuksella säätää, että eräiden vesihuollon, energiahuollon, liikennepalvelujen tai teletoiminnan alueilla toimivien yksiköiden on noudatettava lakia siinä laajuudessa kuin ETA-sopimus edellyttää. ETA-sopimukseen sisältyvä peruspalveludirektiivi koskee ETA-sopimuksen liitteen XVI mukaan seuraavia yksiköitä:

— yksiköt, jotka tuottavat, kuljettavat tai jakelevat juomavettä yleisistä vesi- ja viemärlaitoksista annetun lain (982/77) 1 §:n nojalla;

— yksiköt, jotka tuottavat, siirtävät tai jakelevat sähköä sähkölain (319/79) 27 §:n nojalla;

— kunnalliset energialaitokset tai niiden yhteenliittymät tai muut yksiköt, jotka jakelevat kaasua tai lämpöä kunnallisten viranomaisten luvalla;

— yksiköt jotka toimivat oikeudesta luovuttaa valtion maaomaisuutta ja tuloa tuottavia oikeuksia annetun lain (687/78) 1 ja 2 §:n mukaisen yksioikeuden nojalla;

— Valtionrautatiet;

— kunnalliset liikennelaitokset tai julkiset linja-autopalveluja kunnallisten viranomaisten luvalla suorittavat yksiköt;

— Ilmailulaitoksen ilmailulain (595/64) nojalla ylläpitämät lentokentät;

— kunnallisten viranomaisten kunnallisista satamajärjestyksistä ja liikennemaksuista ane-

tun lain (955/76) nojalla omistamat tai ylläpitämät satamat ja Saimaan kanavan hoitokunta; sekä

— teletuomintalain 4 §:n (661/90) mukaisen toimiluvan nojalla toimivat yksiköt.

On huomattava, että peruspalveludirektiivi tulee EY-maissakin sovellettavaksi vasta vuoden 1993 alussa, joten sen tulkinnasta ei ole olemassa oikeus- tai muuta käytäntöä. Direktiivin soveltamisalaan ja tulkintaan tulee niin EY:ssä kuin EFTA-maissakin vaikuttamaan erityisesti direktiivin johtolauseessa oleva maininta siitä, ettei direktiiviä sovelleta sellaisten yksiköiden toimintaan, jotka joko jäävät vesija energiahuollon palvelujen, kuljetuspalvelujen tai teletuominnan alojen ulkopuolelle tai jotka siitä huolimatta, että ne kuuluvat mainittuihin aloihin, ovat kuitenkin suoraan rajoittamattomilla markkinoilla vallitsevien kilpailuvoimien vaikutuspiirissä.

Pykälän 1 momentin 4 kohdan mukaisesti lakia sovellettaisiin myös valtion liikelaitoksiin. Niiden hankinnoista on tarkoitus kuitenkin antaa säännöksiä vain siinä laajuudessa kuin ETA-sopimuksen määräykset niin edellyttävät. Liikelaitokset voisivat tehdä kynnysarvon alapuolelle jäävät hankintansa parhaiksi katsomiin menettelyjä käyttäen noudattaen kuitenkin lain periaatteita.

Pykälän 1 momentin 5 kohdan perusteella lain määräyksiä olisi velvollinen noudattamaan mikä tahansa hankinnan tekijä, jos enemmistö hankinnan arvosta rahoitetaan julkisilla varoilla. Säännös perustuu EY:n direktiivien määräyksiin ja on tärkeä lain kattavuuden kannalta.

Pykälän 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettujen hankintayksiköt, joiden katsotaan kuuluvan julkishallintoon ja siten lain soveltamisalan piiriin, määritellään 3 momentissa. Ratkaisevaa on toisaalta yksikön harjoittaman toiminnan luonne ja toisaalta se, onko julkishallinnolla yksikön toiminnassa määräävä asema omistuksen tai muun valvonnan kautta. Muun muassa pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunta sekä eräissä tapauksissa myös kunnalliset ja valtion yhtiöt, jotka huolehtivat yleisistä tehtävistä, ovat tällaisia hankintayksiköitä. Myös itsenäiset julkisoikeudelliset laitokset, kuten kansaneläkelaitos, Suomen Pankki ja eläketurvakeskus, kuuluvat julkiseen hallintoon ja ovat siten laissa tarkoitettuja hankintayksiköitä.

3 §. *Hankintojen määrittely.* Pykälän mukaan asetuksella säädettäisiin ETA-sopimuksen mukaisesti siitä, missä hankinnoissa hankintayksi-

köiden on noudatettava sopimuksen hankintoja koskevia määräyksiä. Direktiiveissä soveltamisala on määritelty, kuten edellä yleisperusteissa on todettu, lähinnä suunnitellun hankinnan arvon (kynnysarvon) ja hankintayksikön toimialan sekä hankinnan luonteen perusteella. Asetuksella annettaisiin näitä direktiivien määräyksiä vastaavat säännökset.

4 §. *Määritelmät.* Pykälä sisältää eräitä lain soveltamisen kannalta keskeisiä määritelmiä. Hankinnan määritelmä on laaja. Se sisältää tavaroiden ostamisen, vuokraamisen ja siihen rinnastettavan toiminnan (kuten osamaksukaupan ja leasingkaupan sekä optiosopimukset), palvelujen hankinnan vastaavalla tavalla sekä urakalla teettämisen. Tavaroidella tarkoitetaan raaka- ja tarveaineita, puolivalmisteita sekä valmiita tai tilauksesta valmistettavia tuotteita. Palvelujen hankinnan piiriin luetaan kaikenlaiset palvelut, kuten kunnossapito- ja puhtaanapitopalvelut, konsulttipalvelut ja mainospalvelut. Urakalla teettämisen piiriin luetaan erilaiset rakennustyöt, kuten talon-, maan- tai vesirakennustyön tekeminen. Palvelujen ja rakennusurakan määrittelyä koskevat myös eräät EY:n direktiivien määräykset ja kansainväliset luokittelut.

2 luku. Hankinnan tekeminen

5 §. *Hankintamenettelyt.* Pykälän 1 momentin mukaan hankinnassa on käytettävä hyväksi olemassa olevat kilpailumahdollisuudet. Hankinta saadaan tehdä ilman tarjouskilpailua vain erityisestä syystä. Hankinta voidaan yhteishankinnassa tehdä ilman tarjouskilpailua myös, jos se tehdään yksiköltä, joka on hankinnassaan noudattanut tämän lain säännöksiä.

Jotta hankintayksikkö nauttisi tarjousmenettelyyn osallistuvien luottamusta, on kilpailun takaamiseksi noudatettava yhtäläisiä ehtoja suhteessa tarjouskilpailuun osallistuviin yrityksiin.

Pykälän 1 momentissa tarkoitettuna erityisenä syynä, jolloin hankinta voitaisiin tehdä ilman tarjouskilpailua, voidaan pitää muun muassa hankinnan vähäistä arvoa, tarjouskilpailun järjestämisestä aiheutuvia kohtuuttoman suuria hallinnollisia kustannuksia tai sellaista odottamatonta muusta kuin hankintayksikön omista toimenpiteistä johtuvaa kiirettä hankinnan tekemisessä, ettei tarjouskilpailua ehditä järjestää. Vähäisen arvon suuruus ratkaistaan

kussakin tilanteessa erikseen, sillä kaikkia tapauksia kattavaa arvoa ei voida laissa määrittellä. Hankintayksiköt voivat omilla sisäisillä ohjeillaan vahvistaa markkamääräisen arvon, jonka suuruisissa hankinnoissa tarjouskilpailun järjestäminen ei ole tarkoituksenmukaista.

Suurin osa valtion ja kuntien hankintatapah- tumista muodostuu suhteellisen pienistä, selvä- ti alle EY:n direktiivien kynnyksarvon alapuo- lelle jäävistä hankinnoista. Tämän vuoksi ny- kyisiin valtion hankintasäädöksiin sisältyy yhteishankintoja koskevia määräyksiä ja ohjeita, joiden tavoitteena on hankintahintojen alenta- minen ja toiminnallisten säästöjen aikaansaam- inen hankintatehtävien suorittamista ra- tionalisoimalla. Valtion viranomaisten velvolli- suudesta keskittää eräät hankintansa valtion hankintakeskukselle on tarkoitus luopua. Py- kälän 1 momenttiin ehdotetaan kuitenkin sisäl- lytettäväksi maininta siitä, että hankinta voi- daan tehdä ilman tarjouskilpailua silloin kun hankinta tehdään yksiköltä, joka on jo hankin- nassaan noudattanut lain säännöksiä. Tämä mahdollistaa sen, että hankintayksiköt voivat halutessaan jatkaa yhteishankintamenettelyä edellyttäen, että hankinnan kohde on jo ollut tarjouskilpailun kohteena.

Hankintayksikön, joka antaa hankinnan toi- sen tehtäväksi, olisi 2 *momentin* mukaan ase- tettava ehdoksi, että hankinnan tekijä noudat- taa, mitä laissa säädetään. Kysymyksessä on tällöin toimeksiantosopimus. Lain velvoitteet koskevat toimeksiantajaa. Tämä ei sopimuksel- la voi vapautua lain piiristä. Säännös on tärkeä, jotta lakia ei kierrettäisi välikäden kautta käyttämällä hankinnassa apuna muuta tahoja. Säännös vastaa myös EY:n direktiiveis- sä säännellyn niin sanotun kossession periaat- tetta. Jos siis esimerkiksi valtio antaa tulevai- suudessa moottoritien rakennuttamisen toisen tehtäväksi, olisi rakennuttajan noudatettava lain säännöksiä siinä laajuudessa kuin toimek- siantajan olisi ollut niitä noudatettava. Säännös tulisi sovellettavaksi myös tapauksessa, jossa hankintayksikkö tekee hankintansa Valtion hankintakeskuksen välityksellä.

Pykälän 3 *momentin* mukaan tarjouspyyn- nöstä olisi ilmoitettava julkisesti aina, kun hankintayksikkö on valinnut avoimen hankin- tamenettelyn eikä siis ole nimenomaisesti päät- tänyt rajata tarjouskilpailuun osallistuvien ta- hojen määrää. Laissa ei määriteltäisi niitä keinoja, joilla tavoite julkisuudesta saavute- taan. Tärkeintä on, että mahdollisten tarjoajien

voidaan olettaa saavan tiedon tarjouspyynnös- tä. Tarjouspyyntö voidaan julkaista hankin- tayksikön valinnan mukaan esimerkiksi viralli- sessa lehdessä, valtakunnallisessa tai alueellisessä sanomalehdessä tai noudattaen, mitä kun- nallisten ilmoitusten julkaisemisesta säädetään. Myös voitaisiin käyttää hyväksi sähköisiä il- moitusvälineitä, kuten kaapelitelevisiota tai atk-pohjaista järjestelmää.

Kun hankintayksikkö on päättänyt rajata tarjouskilpailuun osallistuvien määrän, eikä tarjouspyynnöstä ilmoiteta julkisesti, olisi tar- jouksia kuitenkin aina pyydetävä kilpailun aikaansaamiseksi riittävältä määrältä toimitta- jia. Päädetessä kuinka monelta toimittajalta pyydetään tarjouksia on otettava huomioon hankinnan arvo, sen kiireellisyys ja muut asi- aan vaikuttavat seikat.

EY:n direktiiveissä on hankintamenettelystä yksityiskohtaisia säännöksiä. Pykälän 4 *mo- mentin* mukaan asetuksella voitaisiin ETA- sopimuksen määräysten mukaisesti säätää, minkälaisia hankintamenettelyjä on noudatet- tava. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että ETA-sopimukseen sisältyvien direktiivien tul- lessa noudatettaviksi noudatetaan myös kun- nallishallinnon hankinnassa kaikilta osin niissä määrättyjä menettelyjä avoimesta hankintame- nettelystä, rajoitetusta hankintamenettelystä, neuvottelumenettelystä ja näiden sisällöstä il- moitusmenettelyineen ja määräaikoineen.

6 §. *Ehdokkaan ja tarjoajan hylkäysperusteet.* Pykälän mukaan tarjouskilpailusta voitaisiin pykälässä luetelluin perustein sulkea pois sel- laiset tarjoajat tai ehdokkaat, jotka eivät täytä asianmukaisia edellytyksiä. EY-direktiiveissä on perusteista yksityiskohtaisia määräyksiä, joita sovelletaan direktiivien tullessa sovelletta- viksi. Pykälä liittyy ehdokkaan ja tarjoajan ominaisuuksien arviointiin, ei varsinaisesti tar- jouksen sisältöön. Hankintakäytännössä tar- jous voidaan hylätä muillakin perusteilla, kuten vajavaisuutensa tai virheellisyytensä vuoksi tai siksi, että se on saapunut liian myöhään. Pykälä ei estä tällaista sopimuskäytännössä tavanomaisten perusteiden soveltamista.

7 §. *Hankinnasta päättäminen.* Tarjouksista tulee hyväksyä se, joka on hinnaltaan halvin tai kokonaistaloudellisesti edullisin. Säännös vas- taa periaatteeltaan EY:n direktiivien säännök- siä ja sisältyy myös monien hankintayksiköiden omiin ohjeisiin.

Kokonaistaloudellisesti edullisimpana voi-

daan pitää tarjousta, joka soveltuu parhaiten hankintayksikön tarpeisiin, kun otetaan huomioon hankinnan kohteesta riippuvat arviointiperusteet, kuten toimitus- tai valmistuspäivä, käyttökustannukset, kustannusvastaavuus, laatu, esteettiset ja toiminnalliset ominaisuudet, tekniset ansiot, myynnin jälkeinen palvelu ja tekninen avustaminen, sitoutuminen varaosien toimittamiseen, toimitusvarmuus ja muuttumaton hinta. Olennaista on, että toimittaja valitaan objektiivisin perustein ja tarjoajia syrjimättä kiinnittämättä huomiota esimerkiksi tarjoajan kotipaikkaan. Arviointiperusteet tulisi mahdollisuuksien mukaan ratkaista ennen tarjosten pyytämistä. Niiden tulisi käydä ilmi päätöksestä, jolla voittanut tarjous valitaan.

Pykälän 2 momentin mukaan asetuksella voitaisiin säätää sellaisia poikkeuksia 1 momentista, jotka perustuvat ETA-sopimukseen. EY:n direktiivit sisältävät tarjouksen valinnasta yksityiskohtaisia säännöksiä, jotka voivat sallia poikkeuksen 1 momentin periaatteesta. ETA-sopimukseen sisältyvien direktiivien tullessa sovellettaviksi noudatettaisiin hankinnassa myös tältä osin niihin sisältyviä menettelyjä.

Pykälä ei estä edelleenkin noudattamasta sopimuskäytännössä yleistä menettelyä, jossa epätavallisen alhainen tarjous voidaan hylätä hankintayksikölle muutoin todennäköisesti aiheutuvien lisäkustannuksien perusteella tarjoushinnan osoittautuessa riittämättömäksi kattamaan hankinnasta toimittajalle aiheutuvia kustannuksia.

3 luku. Oikeusturvakeinot

8 §. *Vahingonkorvaus.* Valvontadirektiivien mukaan yhtenä oikeusturvakeinona tulee olla oikeus vahingonkorvaukseen. Pykälän 1 momentin mukaan vahingonkorvausvelvollisuuden perusteena olisi tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten taikka ETA-sopimuksen määräysten vastainen menettely, josta aiheutuu vahinkoa. Julkisissa hankinnoissa vahinkojen luonne on lähinnä taloudellinen.

Vahingonkorvauslain (412/74) nojalla julkisissa hankinnoissa voisivat korvattaviksi tulla ainoastaan henkilö- ja esinevahingot, kun otetaan huomioon kyseisen lain 3 luvun 1 ja 2 § sekä 5 luvun 1 §. Tämän vuoksi pykäläehdotuksessa olisi erityissäännös korvattavien vahinkojen osalta suhteessa vahinkorvauslakiin.

Tämä merkitsee, että myös taloudellinen vahinko tulisi korvattavaksi. Käytännössä kysymys olisi lähinnä tarjoajalle ja ehdokkaalle tarjouksen laatimisesta ja muusta hankintaan osallistumisesta aiheutuneiden kulujen korvaamisesta.

Pykälän 2 momentin säännös perustuu toisen valvontadirektiivin 2 artiklan 7 kappaleeseen. Tämä säännös muodostaa poikkeuksen vahingonkorvauslaista lieventäessään ehdokkaan tai tarjoajan osalta velvollisuutta näyttää toteen, että hän olisi voittanut tarjouskilpailun ilman virheellistä menettelyä. Säännöstä sovellettaisiin ainoastaan peruspalveludirektiivin alaisissa hankinnoissa sen mukaisesti kuin asetuksella säädetään. Sanonta "olisi ollut todellinen mahdollisuus voittaa tarjouskilpailu" vastaa direktiivin englanninkielistä sanamuotoa "would have had a real chance of winning the contract". Säännöksen soveltaminen edellyttää siten näyttöä siitä, että kantaja olisi melko varmasti voittanut tarjouskilpailun. Näyttökynnys on siten huomattavasti korkeampi kuin pelkkä todennäköisyys.

Muutoin vahingonkorvaukseen sovellettaisiin yleisiä vahingonkorvausoikeudellisia periaatteita. Vahingonkorvausta koskevien riitojen käsittely kuuluu yleisille tuomioistuimille.

9 §. *Asian saattaminen kilpailuneuvostoon.* Yleisperusteluissa esitetyistä syistä valvontadirektiivien muiden oikeusturvakeinojen kuin vahingonkorvausasioiden käsittely ehdotetaan annettavaksi kilpailuneuvoston toimivaltaan. Nämä oikeuskeinot olisivat käytettävissä ainoastaan valvontadirektiivien edellyttämässä laajuudessa. Asetuksella säädettäisiin tarkemmin ETA-sopimuksen mukaisesti, missä hankinnoissa pykälässä säädettyjä oikeuskeinoja voitaisiin käyttää. Tästä seikasta on säännös 1 momentin johdantokappaleessa.

Oikeuskeinot voisivat kohdistua tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten taikka ETA-sopimuksen vastaiseen menettelyyn. Kilpailuneuvosto voisi tällöin hakeuksesta ensinnäkin poistaa kokonaan tai osaksi hankintayksikön päätöksen (1 momentin 1 kohta). Tällainen toimivalta on välttämätön, jotta sanotunlaisen päätöksen oikeusvaikutukset voitaisiin poistaa. Käytännössä tämä tulisi lähinnä kysymyksen kunnallisten viranomaisten päätöksen kohdalla, sillä muut viranomaiset harvemmin tekevät ainakaan ennen lopullista hankintasopimusta muodollista hallintopäätöstä. Toimivalta ulottuisi pelkästään

päätöksen poistamiseen kokonaan tai osittain, joten kilpailuneuvosto ei voisi muutoin muuttaa päätöksen sisältöä.

Momentin 2 kohta tulisi sovellettavaksi silloin, kun virheellinen menettely ei johdu poisnettavissa olevasta päätöksestä. Tällöin kilpailuneuvosto voisi kieltää hankintayksikköä soveltamasta hankintaa koskevassa asiakirjassa olevaa virheellistä kohtaa tai muutoin noudattamasta virheellistä menettelyä. Kiellon tehoteeksi voitaisiin asettaa uhkasakko 10 §:n nojalla.

Momentin 3 kohta vastaa toisen valvontadirektiivin 2 artiklan 1 kappaleen c kohtaa, joka on direktiivin mukaan vaihtoehtoinen oikeusturvakeino momentin 1 ja 2 kohdassa mainittuihin menettelyihin nähden. Tämä menettelykeino ehdotetaan ulotettavaksi myös ensimmäisen valvontadirektiivin alaisiin hankintoihin. Kilpailuneuvosto voisi harkintansa mukaan ja hakemuksen rajoissa käyttää sopivinta keinoa. Myös 3 kohdassa tarkoitettun velvoitteen tehoteeksi voitaisiin asettaa uhkasakko 10 §:n nojalla.

Hakemuksen voisi panna vireille se, jota asia koskee. Tämä tarkoittaa henkilöä, jolla on oikeudellinen intressi saada muutos virheelliseen hankintamenettelyyn. Käytännössä hakijana voisi lähinnä olla alalla toimiva kilpaileva yrittäjä, jolla on tai olisi ollut mahdollisuus saada oma tarjouksensa hyväksytyksi oikein toteutetussa hankintamenettelyssä. Säännös vastaa valvontadirektiivien 1 artiklan 3 kappaleen määräyksiä.

Ensimmäisen valvontadirektiivin 3 artiklan ja toisen valvontadirektiivin 8 artiklan mukaan asianomainen EFTA-valvontaviranomainen voi vaatia Suomen valtiota ryhtymään asianmukaisiin oikaisutoimenpiteisiin, jos jokin hankintayksikkö on menetellyt selvästi virheellisesti. Tämän velvoitteen täyttämiseksi ehdotetaan 2 momentissa annettavaksi myös kauppa- ja teollisuusministeriölle ja urakalla teettämistä koskevissa asioissa myös valtiovarainministeriölle oikeus hakemuksen tekemiseen.

Ensimmäisen valvontadirektiivin 2 artiklan 6 kappaleen mukaan voidaan säätää siten, että hankintasopimuksen tekemisen jälkeen oikeusturvakeinoista on käytettävissä ainoastaan vahingonkorvauskanne. Vastaava määräys sisältyy myös toiseen valvontadirektiiviin. Tämä direktiivien mahdollistama säännös ehdotetaan sisällytettäväksi lainsäädäntöömme. Sitä koskeva säännös olisi 3 momentissa.

Valvontadirektiivien 1 artiklan 3 kappaleessa mahdollistetaan sellainen kansallinen säännös, että oikeusturvakeinon käyttäjän on etukäteen ilmoitettava hankintayksikölle aikeestaan turvautua oikeuskeinoon. Tämänmukainen säännös ehdotetaan otettavaksi pykälän 3 momenttiin. Ilmoitus olisi tehtävä kirjallisesti. Vireillepanijan tulisi hakemuskirjelmässään osoittaa, että hän on tehnyt tämän ilmoituksen. Lakiin ei kuitenkaan ehdoteta yksityiskohtaisia säännöksiä ilmoituksen todisteellisesta tekemisestä ja tiedoksisaamisesta. Siten riittäväksi olisi katsottava, että hankintayksikölle lähetetään ilmoitus riittävän ajoissa esimerkiksi tavallisena postilähetyksenä tai telekopiona.

Pykälän 3 momentissa on säännös siitä, että asia on pantava vireille kilpailuneuvostossa kirjallisella hakemuksella.

On mahdollista, että syntyy tilanteita, joissa pykälän 1 momentin 1 kohdan mukainen päätös voidaan saattaa hallinto-oikeudellisella valituksella, lähinnä kunnallisvalituksella, valitusviranomaisen tutkittavaksi. Koska pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaisessa menettelyssä on kysymys ennen hankintasopimuksen tekemistä tehdystä päätöksestä, rinnakkaisen hallinto-oikeudellisen valituksen käyttäminen voinee tulla käytännössä kysymykseen vain erittäin harvoin. Tämän vuoksi ei ole katsottu tarpeelliseksi ehdottaa säännöstä, jossa suljetaan hallinto-oikeudellinen valitus pois. Tämä merkitsee, että mahdollinen hallinto-oikeudellinen valitus voidaan tutkia, vaikka oikeusturvatie kilpailuneuvostoon olisi vielä avoinna. Ehdotettu ratkaisu ei ole kuitenkaan ongelmaton. Mikäli rinnakkaisista oikeusturvakeinoista ja laissa ehdotetusta oikeusturvakeinojen käyttöalan rajauksesta ilmenee käytännössä ongelmia, säännöstä tulee tarkistaa.

10 §. *Uhkasakko ja väliaikaiset toimenpiteet.* Pykälän 1 momentti koskee kilpailuneuvoston käytettävissä olevia pakotteita, joita voitaisiin liittää 9 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden tehosteeksi. Hallintopäätöksen poistamiseen tällaista tehostetta ei tarvita, koska päätös kumoutuu välittömästi kilpailuneuvoston päätöksellä. Pakotekeinona kilpailuneuvosto voisi asettaa uhkasakon noudattaen, mitä uhkasakkolaissa (1113/90) säädetään.

Pykälän 2 momentin mukaan kilpailuneuvosto voisi ryhtyä asian vireillä ollessa myös väliaikaistoimenpiteisiin. Siten kilpailuneuvosto voisi ensinnäkin määrätä päätöksen täytän-

töönpanokiellon. Kilpailuneuvosto voisi myös muulla tavoin keskeyttää hankinnan, mikä tulisi kysymykseen silloin, kun asiassa ei ole annettu sellaista päätöstä, jonka täytäntöönpanokiellolla saataisiin aikaan hankinnan keskeytys. Kilpailuneuvosto voisi myös asettaa 9 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettua kiellon ja veloitteen käsittelyn ajaksi ennen lopullista päätöstä.

Hankinnan väliaikaisen keskeytyksen samoin kuin väliaikaisen kiellon ja veloitteen tehosteeksi voitaisiin asettaa uhkasakko samalla tavoin kuin lopullisen päätöksen tehosteeksi. Näillä väliaikaistoimenpiteillä voidaan arvioida olevan erityisen suuri merkitys oikeuksien turvaamisessa juuri julkisissa hankinnoissa. Valvontadirektiivien pyrkimyksenä on nimenomaan mahdollistaa nopea puuttuminen virheelliseen hankintamenettelyyn ja myös sen nopea korjaaminen.

Pykälän 1 ja 2 momentin säännöksiin sisältyvät toimivaltuudet ovat osaksi luonteeltaan samantyyppisiä kuin kilpailunrajoituksista annetun lain (709/88) 17 §:ssä säädetyt toimenpiteet.

Valvontadirektiivien 2 artiklan 4 kappaleessa on säännös siitä, että valtio voi lainsäädännössään asettaa väliaikaistoimenpiteistä päättämisen edellytykseksi sen, että otetaan huomioon myös muita kuin hakijan intressejä. Pykäläehdotuksen 3 momentti sisältää tätä direktiivien kohtaa vastaavan säännöksen. Vastaavanlaista eri etujen harkintaa liittyy yleensäkin tuomioistuimen määräämiin turvaamistoimenpiteisiin tai täytäntöönpanon keskeytyksiin (esimerkiksi oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 3 §:n 2 momentti), joten sääntely ei ole uutta suomalaiselle lainkäyttömenettelylle.

Väliaikaistoimenpiteiden nopean käytön mahdollistamiseksi ehdotetaan 4 momentissa, että kilpailuneuvoston puheenjohtaja voi yksinkin päättää 2 momentin mukaisesta toimenpiteestä. Tämä normaalista päätöksentekojärjestyksestä poikkeava menettely olisi käytettävissä ainoastaan kiireen niin vaatiessa eli käytännössä jos säännönmukaista kokoonpanoa ei ehditä saada koolle tarpeeksi nopeasti. Puheenjohtajan määräämä väliaikaistoimenpide voitaisiin tarvittaessa kumota kilpailuneuvoston istunnossa.

11 §. *Kuuleminen ja muu menettely.* Pykälän 1 momentissa on asianosaisten kuulemista koskeva säännös. Väliaikaistoimenpide voitaisiin kuitenkin määrätä kuulematta toisia asianosai-

sia, jos toimenpiteen tarkoitus voisi muutoin vaarantua. Tämä periaate on yleinen menettelylainsäädännössä.

Pykälän 2 ja 3 momentissa säädettäisiin kilpailuneuvoston mahdollisuuksista kehottaa asianosaista saapumaan neuvoston istuntoon ja velvoittaa tämä esittämään asiaa selventävät asiakirjat. Tarvittaessa tehosteena voitaisiin käyttää uhkasakkoa. Momentin säännökset vastaavat pääosin kilpailuneuvostosta annetun lain (481/92) 8 §:n 2 ja 3 momenttia.

Käsittelyssä sovellettaisiin myös kilpailuneuvostosta annetun lain 8 §:n 3 momentin säännöstä asiantuntijan kuulemisesta sekä 9 §:n äänestysääntöä, joilta osin ei kuitenkaan ole katsottu tarpeelliseksi sisällyttää lakiin viittausääntöä.

12 §. *Muutoksenhaku kilpailuneuvoston päätökseen.* Kilpailuneuvostoa voidaan monilta osin pitää niin organisaationsa kuin menettelynsä puolesta sellaisena valvontadirektiivien edellyttämänä itsenäisenä lainkäyttöviranomaisena, jonne asia on voitava saattaa viime kädessä. Kilpailuneuvosto ei ole kuitenkaan hallitusmuodossa tarkoitettu tuomioistuin. Yhdennukaisesti kilpailunrajoitusta koskevien asioiden kanssa ehdotetaan, että kilpailuneuvoston päätöksestä voitaisiin valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Tällä tavoin varmistettaisiin myös valvontadirektiivissä asetettu vaatimus asian saattamisesta itsenäiseen lainkäyttöviranomaiseen. Muutoksenhakuoikeudesta säädettäisiin pykälän 1 momentissa. Kilpailuneuvoston päätösten tehokkaan toteutumisen kannalta on välttämätöntä säätää, että neuvoston päätökset ovat heti täytäntöönpantavissa, mistä olisi säännös momentin lopussa. Vastaavanlainen säännös on kilpailunrajoituksesta annetun lain 16 §:n 3 momentissa.

Pykälän 2 momentissa olisi kilpailunrajoituksista annetun lain 21 §:n 2 momenttia vastaava säännös siitä, ettei uhkasakon asettamista koskevaan päätökseen saisi erikseen hakea muutosta.

4 luku. Erinäisiä säännöksiä

13 §. *Tietojenanto.* Pykälän mukaan hankintayksiköiden olisi annettava viranomaisille kauppa- ja teollisuusministeriön määräämässä laajuudessa tilastotietoja ja muita tietoja hankinnan eri vaiheista ja tehdyistä hankinnoista Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen veloitteiden täyttämiseksi. Ministeriö toimit-

taa kansainvälisille valvontaviranomaisille keskitetyksi direktiivien edellyttämässä laajuudessa tietoja hankintatoiminnasta Suomessa. Valvontaviranomaisena toimii EFTAn yhteyteen perustettava EFTAn valvontaviranomainen. Sen toimintaa on selostettu yksityiskohtaisesti ETA-sopimuksen voimaansaattamista koskevassa hallituksen esityksessä.

14 §. *Vaitiolovelvollisuus.* Lakiin ehdotetaan sisällytettäväksi säännös salassapitovelvollisuudesta, ja sen rikkominen ehdotetaan saatettavaksi rangaistukseen alaiseksi ehdotuksen 15 §:n mukaisesti.

15 §. *Rangaistussäännös.* Pykälän mukaan rangaistaisiin sitä, joka rikkoo ehdotuksen 14 §:n mukaisen salassapitovelvollisuuden.

16 §. *Tarkemmat säännökset Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen täytäntöönpanosta.* Ehdotetun lain 2 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohtaan, 3 §:ään 5 §:n 4 momenttiin, 7 §:n 2 momenttiin, 8 §:n 2 momenttiin ja 9 § 1 momenttiin sisältyvät hankintayksiköjä, hankintamenettelyjä, hankinnasta päättämistä ja oikeusturvakeinoja koskevat erityisvaltuudet säätää asiasta tarkemmin asetuksella. Näiden valtuuksien lisäksi on tarpeen sisällyttää ehdotettuun lakiin pykälän mukainen säännös valtuudesta asetuksella antaa muita säännöksiä, jotka ovat tarpeen ETA-sopimuksen sisältämien julkisia hankintoja koskevien direktiivien täytäntöönpanemiseksi. Ehdotetussa laissa ovat direktiivien täytäntöönpanemiseksi tarpeelliset perussäännökset. Ehdotettu valtuussäännös on tarpeen, jotta lain säännösten puitteissa voitaisiin asetuksella antaa tarkempia säännöksiä, jotka voivat kuulua lain tasoiseen sääntelyyn.

17 §. *Tarkemmat säännökset ja ohjeet.* Tarkempia säännöksiä lain täytäntöönpanosta voitaisiin antaa asetuksella. Pykälän soveltamisessa on otettava huomioon myös muut säädösten tasoon vaikuttavat normit, kuten ne säännökset, jotka sääntelevät kunnallista itsehallintoa. Lähinnä kysymykseen voi siten jo puitelain luonteesta johtuen tulla vain valtion viranomaisia koskevien yksityiskohtaisten säännösten antaminen sellaisten hankintojen tekemisestä, jotka ovat arvoltaan alle ETA-sopimukseen sisältyvien direktiivien kynnyksarvojen. Annettava asetus korvaisi ehdotetun lain ohella valtion hankinnoista annetun asetuksen. Se olisi huomattavasti nykyistä yleisluontoisempi. Kuten 5 §:n 4 momentista käy ilmi, asetuksella ei ole tarkoitus säätää kuntien hankintamenettelystä muutoin kuin ETA-sopimukseen perustuvien

hankintadirektiivien mukaisesti. Tämä merkitsee, että muiden hankintayksiköiden kuin valtion virastojen ja laitosten hankintamenettelyjä koskevia asetuksentasoisia säännöksiä ei ole tarpeen antaa lukuun ottamatta ETA-sopimuksen täytäntöönpanemiseksi suoranaisesti tarvittavia määräyksiä. Siten kunnallishallinnon hankintoja voitaisiin edelleen lain antamissa puitteissa säännellä kuntien omilla ohjeilla.

Kauppa- ja teollisuusministeriö ja valtiovarainministeriö voisivat antaa tarkempia ohjeita lain soveltamisesta. Tarkoituksena on julkaista erityisesti ETA-sopimuksen hankintasääntöjen soveltamista selventävä ohjekirja. Samoin on tarpeen uudistaa kauppa- ja teollisuusministeriön antama päätös valtion yleisistä hankintaehdoista.

18 §. *Voimaantulo- ja siirtymäsäännös.* Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan samanaikaisesti ETA-sopimuksen kanssa asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Lakia ei sovellettaisi hankintaan, joka on aloitettu ennen lain voimaantuloa. Hankinta voidaan katsoa aloitetuksi, kun hankintayksikö on lähettänyt tarjouspyynnön.

1.2. Laki kilpailuneuvostosta

1 §. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin maininta siitä, että kilpailuneuvosto käsittelee kilpailunrajoituksia koskevien asioiden lisäksi sille julkisista hankinnoista annetun lain mukaan kuuluvat asiat.

2 §. Koska kilpailuneuvoston tehtävät laajenevat, on 2 §:ää muutettava siten, että se mahdollistaa päätoimisten sihteerien virkojen perustamisen.

5 §. Pykälää muutettaisiin siten, että kilpailuneuvostolla voisi olla yksi tai useampia sihteereitä.

6 §. Pykälään lisättäisiin maininta siitä, että julkista hankintaa koskevan asian vireilletulosta kilpailuneuvostossa säädetään julkisista hankinnoista annetussa laissa.

2. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulevaksi voimaan samanaikaisesti Euroopan talousaluetta koskevan sopimuksen kanssa. Ehdotuksen mukaan asetuksella säädettäisiin, milloin lait tulevat voimaan.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

julkisista hankinnoista

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala ja tarkoitus

Valtion ja kuntien viranomaisten sekä muiden tässä laissa tarkoitettujen hankintayksiköiden on kilpailun aikaansaamiseksi sekä tarjousmenettelyyn osallistuvien tasapuolisen ja syrjimättömän kohtelun turvaamiseksi noudatettava hankinnassaan, mitä tässä laissa säädetään.

Tätä lakia ei sovelleta:

1) salassa pidettävässä hankinnassa eikä sellaisessa hankinnassa, jossa valtion turvallisuus edellyttää muun menettelyn käyttämistä tai jossa noudatetaan lain, asetuksen tai hallinnollisen määräyksen nojalla erityisiä turvamääräyksiä;

2) hankinnassa, jonka kohde soveltuu yksinomaan sotilaalliseen käyttöön;

3) kansainvälisen järjestön erityisen menettelyn nojalla tehtävässä hankinnassa;

4) Suomen solmiman kansainvälisen yhteistoimintasopimuksen nojalla tehtävässä hankinnassa; eikä

5) hankinnassa, joka tehdään maataloustulolaissa (736/89) tarkoitettujen tuotteiden tavoitehintojen toteuttamiseksi.

2 §

Hankintayksiköt

Tässä laissa tarkoitettuja hankintayksiköitä ovat:

1) valtion, kuntien ja kuntainliittojen viranomaiset sekä evankelisuterilainen kirkko ja ortodoksinen kirkkokunta ja niiden seurakunnat;

2) oikeushenkilöt, joiden katsotaan kuuluvan julkishallintoon;

3) yksiköt, joiden toimialaan kuuluu vesi- huolto, energiahuolto, liikenteen harjoittaminen tai teletoiminta, siinä laajuudessa kuin asetuksella säädetään Euroopan talusalueesta tehdyn sopimuksen mukaisesti;

4) valtion liikelaitoksista annetun lain

(627/87) mukaiset liikelaitokset, jollei asetuksella toisin säädetä; sekä

5) mikä tahansa hankinnan tekijä silloin kun 1, 2 tai 4 kohdassa mainitut yksiköt rahoittavat yli puolet hankinnan arvosta.

Oikeushenkilön katsotaan kuuluvan julkishallintoon 1 momentin 2 kohdan mukaisesti silloin, kun se on perustettu huolehtimaan tehtävistä yleisen edun tarkoituksessa ilman teollista tai kaupallista luonnetta ja jos:

1) se saa pääasiallisen rahoituksensa 1 momentin 1, 2 tai 4 kohdassa tarkoitettulta yksiköltä;

2) se on 1 momentin 1, 2 tai 4 kohdassa tarkoitettun yksikön valvonnassa; tai

3) sillä on hallinto-, johto- tai valvontaelin, jonka jäsenistä yli puolet on 1 momentin 1, 2 tai 4 kohdassa tarkoitettun yksikön nimittämiä.

3 §

Hankintojen määrittely

Asetuksella säädetään Euroopan talusalueesta tehdyn sopimuksen mukaisesti siitä, missä hankinnoissa hankintayksiköiden on noudatettava sopimuksen hankintoja koskevia määräyksiä.

4 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *hankinnalla* tavaroiden ja palvelujen ostamista, vuokraamista tai siihen rinnastettavaa toimintaa sekä urakalla teettämistä;

2) *ehdokkaalla* sitä, joka on pyytänyt saada osallistua tarjouskilpailuun;

3) *tarjoajalla* sitä, joka tekee tarjouksen; sekä

4) *toimittajalla* tavarantoimittajaa tai palvelun tarjoajaa tai työn urakoitsijaa.

2 luku

Hankinnan tekeminen

5 §

Hankintamenettelyt

Hankinnassa on käytettävä hyväksi olemassa

olevat kilpailumahdollisuudet. Hankinta saadaan tehdä ilman tarjouskilpailua vain erityisistä syistä. Tarjouskilpailua ei kuitenkaan tarvitse järjestää yhteishankinnassa, kun hankinta tehdään sellaiselta hankintayksiköltä, joka on noudattanut tämän lain säännöksiä hankinnan tekemisestä.

Hankintayksikön, joka antaa hankinnan toisen tehtäväksi, on asetettava ehdoksi, että hankinnan tekijä noudattaa, mitä tässä laissa säädetään.

Mikäli hankintayksikön valitseman hankintamenettelyn mukaan kaikki halukkaat voivat tehdä tarjouksen (avoin hankintamenettely), tarjouspyynnöstä on ilmoitettava julkisesti. Tarjouksia on joka tapauksessa kilpailun aikaansaamiseksi pyydettävä riittävältä määrältä toimittajia. Mikäli muu toimittaja kuin se, jolta tarjouksia on pyydetty, haluaa tehdä tarjouksen, hänellä on oikeus saada tarjouksen tekemistä varten tarjouspyyntö. Hankinta ei saa tämän vuoksi kuitenkaan viivästyä.

Asetuksella säädetään tarkemmin Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen määräysten mukaisesti siitä, minkälaisia hankintamenettelyjä on noudatettava.

6 §

Ehdokkaan ja tarjoajan hylkäysperusteet

Tarjouskilpailusta voidaan sulkea pois sellainen ehdokas tai tarjoaja, jolla ei voida katsoa olevan teknisiä, taloudellisia tai muita edellytyksiä hankinnan toteuttamiseksi. Tällaiselle ehdokkaalle tai tarjoajalle on pyynnöstä annettava tieto hylkäämisen perusteista.

7 §

Hankinnasta päättäminen

Hankinta on tehtävä mahdollisimman edullisesti. Tarjouksista tulee hyväksyä se, joka on hinnaltaan halvin tai kokonaistaloudellisesti edullisin.

Asetuksella voidaan säätää sellaisia poikkeuksia 1 momentista, jotka perustuvat Euroopan talousalueesta tehtyyn sopimukseen.

3 luku

Oikeusturvakeinot

8 §

Vahingonkorvaus

Joka tämän lain tai sen nojalla annettujen

säännösten tai määräysten taikka Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen määräysten vastaisella menettelyllä aiheuttaa toimittajalle vahinkoa, on velvollinen korvaamaan aiheuttamansa vahingon.

Kun vahingonkorvausvaatimus koskee tarjousmenettelystä aiheutuneita kuluja, korvauksen tuomitsemiseksi riittää, että ehdokas tai tarjoaja näyttää toteen 1 momentissa tarkoitettua virheellisen menettelyn ja sen, että virheetömässä menettelyssä hänellä olisi ollut todellinen mahdollisuus voittaa tarjouskilpailu. Tätä momenttia sovelletaan niissä hankinnoissa, joista säädetään asetuksella Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen mukaisesti.

9 §

Asian saattaminen kilpailuneuvostoon

Jos Euroopan talousalueesta tehdyssä sopimuksessa tarkoitettussa ja asetuksella tarkemmin säädetävässä hankinnassa on menetelty tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten taikka määräysten tai sanotun sopimuksen vastaisesti, kilpailuneuvosto voi sen hakemuksesta, jota asia koskee:

1) poistaa kokonaan tai osaksi hankintayksikön päätöksen;

2) kieltää hankintayksikköä soveltamasta hankintaa koskevassa asiakirjassa olevaa kohtaa tai muuten noudattamasta virheellistä menettelyä; tai

3) velvoittaa hankintayksikön korjaamaan virheellisen menettelynsä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua asiaa voi panna vireille myös kauppa- ja teollisuusministeriö ja urakalla teettämistä koskevissa asioissa myös valtiovarainministeriö.

Hakemus on tehtävä kirjallisesti. Hakemusta, joka on pantu vireille hankintasopimuksen tekemisen jälkeen, ei tutkita. Hakijan on ennen hakemuksen toimittamista kilpailuneuvostolle ilmoitettava hankintayksikölle kirjallisesti aikeestaan panna asia vireille kilpailuneuvostossa.

10 §

Uhkasakko ja väliaikaiset toimenpiteet

Kilpailuneuvosto voi asettaa 9 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua kiellon ja 3 kohdassa tarkoitettua velvoitteen noudattamisen tehosteeksi uhkasakon noudattaen, mitä uhkasakko laissa (1113/90) säädetään.

Hakemuksen tultua vireille kilpailuneuvosto voi kieltää tai keskeyttää päätöksen täytäntöönpanon taikka muutoin määrätä hankinnan keskeytettäväksi väliaikaisesti kilpailuneuvoston käsittelyn ajaksi, jolloin jälkimmäisessä tapauksessa on vastaavasti noudatettava, mitä 1 momentissa säädetään. Edellä 9 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu kiello ja 3 kohdassa tarkoitettu velvoite voidaan asettaa myös väliaikaisesti kilpailuneuvoston käsittelyn ajaksi, jolloin on vastaavasti myös noudatettava, mitä 1 momentissa säädetään.

Päätäessään 2 momentissa tarkoitettua toimenpiteestä kilpailuneuvoston tulee kiinnittää huomiota siihen, ettei toimenpiteestä aiheudu vastapuolelle tai muiden oikeuksille tai yleisen edun kannalta suurempaa haittaa kuin mitä toimenpiteen edut olisivat.

Kilpailuneuvoston puheenjohtaja voi kiireellisissä tapauksissa yksin kilpailuneuvoston puolesta päättää 2 momentissa tarkoitettua väliaikaisesta toimenpiteestä.

11 §

Kuuleminen ja muu menettely

Tämän lain 9 §:n 1 momentissa ja 10 §:ssä tarkoitettua toimenpidettä ei saa määrätä varaamatta hankintayksikölle ja muille, joita asia koskee, tilaisuutta tulla kuulluksi. Jos 10 §:n 2 momentissa tarkoitettua toimenpiteen tarkoitus saattaa muuten vaarantua, toimenpide voidaan kuitenkin määrätä varaamatta sanottua tilaisuutta.

Kilpailuneuvosto voi kehottaa asianosaista saapumaan neuvoston istuntoon ja velvoittaa tämän esittämään vireillä olevaa asiaa selvittävät asiakirjat.

Jos 2 momentissa tarkoitettua asiakirjojen esittämisvelvollisuutta ei täytetä tai asianosainen jää ilman laillista estettä saapumatta kilpailuneuvoston istuntoon, asianosainen voidaan sakon uhalla velvoittaa antamaan mainitut asiakirjat tai saapumaan istuntoon.

12 §

Muutoksenhaku kilpailuneuvoston päätökseen

Kilpailuneuvoston 9 ja 10 §:ssä tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siinä järjestyksessä kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään. Kilpailuneuvoston päätöstä on valituksesta huolimatta

noudatettava, jollei korkein hallinto-oikeus toisin määrää.

Kilpailuneuvoston 10 §:n 1 tai 2 momentin nojalla antamaan uhkasakon asettamista koskevaan päätökseen ei saa erikseen hakea muutosta valittamalla.

4 luku

Erinäisiä säännöksiä

13 §

Tietojenanto

Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen velvoitteista johtuvaa hankintojen valvontaa ja tietojenvaihtoa varten hankintayksiköiden on annettava viranomaisille kauppa- ja teollisuusministeriön määräämässä laajuudessa tilastotietoja ja muita tietoja hankinnan eri vaiheista ja tekemistään hankinnoista.

14 §

Vaitiolo velvollisuus

Joka tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä suorittaessaan on saanut tietoja elinkeinonharjoittajan liike- tai ammattisalaisuudesta, ei saa niitä ilmaista eikä käyttää oikeudettomasti, ellei se, jonka hyväksi salassapitovelvollisuus on säädetty, anna tähän suostumustaan.

15 §

Rangaistussäännös

Joka tahallaan rikkoo 14 §:ssä säädetyn kielon, on tuomittava *julkisista hankinnoista annettussa laissa säädetyn salassapitovelvollisuuden rikkomisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi. Virkamiehen ja julkisyhteisön työntekijän salassapitovelvollisuuden rikkomiseen on kuitenkin sovellettava rikoslain 40 luvun 5 §:n säännöksiä.

Virallinen syyttäjä ei saa nostaa syytettä 1 momentissa tarkoitettua rikoksesta, ellei asianomistaja ole ilmoittanut sitä syytteeseen pantavaksi.

16 §

Tarkemmat säännökset Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen täytäntöönpanemiseksi

Asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä Euroopan talousalueesta tehdyn sopi-

muksen täytäntöönpanemiseksi asiasta, josta määrätään sanotun sopimuksen liitteessä XVI.

17 §

Tarkemmat säännökset ja ohjeet

Asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta.

Kauppa- ja teollisuusministeriö ja valtiovarainministeriö voivat antaa ohjeita tämän lain ja sen nojalla annettujen asetusten soveltamisesta.

18 §

Voimaantulo- ja siirtymäsäännös

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Tätä lakia ei sovelleta hankinnassa, joka on aloitettu ennen lain voimaantuloa.

2.

Laki**kilpailuneuvostosta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kilpailuneuvostosta 27 päivänä toukokuuta annetun lain (481/92) 1 §:n 1 momentti, 2 §:n 2 momentti ja 5 § sekä

lisätään 6 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

1 §

Kilpailuneuvosto käsittelee ja ratkaisee sille kilpailunrajoituksista annetun lain (480/92) mukaan kuluvat asiat. Se käsittelee ja ratkaisee myös sille julkisista hankinnoista annetun lain (/) mukaan kuuluvat asiat.

5 §

Kilpailuneuvostossa on vähintään yksi sihteeri. Sihteeri valmistelee ja esittelee kilpailuneuvostossa käsiteltävät asiat.

6 §

Julkista hankintaa koskevan asian vireilletulosta ja käsittelystä säädetään julkisista hankinnoista annetussa laissa.

2 §

Kilpailuneuvostoon voidaan perustaa puheenjohtajan virka ja sihteerin virkoja, jotka voidaan määrätä myös sopimuspalkkaisiksi.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Helsingissä 11 päivänä syyskuuta 1992

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Ministeri Ole Norrback

2.

Laki**kilpailuneuvostosta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kilpailuneuvostosta 27 päivänä toukokuuta 1992 annetun lain (481/92) 1 §:n 1 momentti, 2 §:n 2 momentti ja 5 § sekä
lisätään 6 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

1 §

Kilpailuneuvosto käsittelee ja ratkaisee sille kilpailunrajoituksista annetun lain (480/92) mukaan kuuluvat asiat.

1 §

Kilpailuneuvosto käsittelee ja ratkaisee sille kilpailunrajoituksista annetun lain (480/92) mukaan kuuluvat asiat. *Se käsittelee ja ratkaisee myös sille julkisista hankinnoista annetun lain (/) mukaan kuuluvat asiat.*

2 §

Kilpailuneuvostoon voidaan perustaa puheenjohtajan virka, joka voidaan määrätä myös sopimuspalkkaiseksi.

Kilpailuneuvostoon voidaan perustaa puheenjohtajan virka *ja sihteerin virkoja*, jotka voidaan määrätä myös sopimuspalkkaisiksi.

5 §

Kilpailuneuvostossa on sihteeri, joka valmistee ja esittelee kilpailuneuvostossa käsiteltävät asiat.

5 §

Kilpailuneuvostossa on *vähintään* yksi sihteeri. Sihteeri valmistee ja esittelee kilpailuneuvostossa käsiteltävät asiat.

6 §

Julkista hankintaa koskevan asian vireilletulosta ja käsittelystä säädetään julkisista hankinnoista annetussa laissa.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.